

Магистърска програма " **Регламенти и стандарти в медицината**"
Курс *MEDM 620 „Стандарти при експлоатация на МИС”*

Лекция № 10

ВГ медицински стандарти– исторически перспективи

Тази лекция представя действащи в момента у нас медицински стандарти. Не е нейна цел да описва процедурата по създаването им, нито пълния им комплект. Те са взети от официалната страница на МЗ.

<http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=397>

Медицински стандарти

- Медицински стандарт "АКУШЕРСТВО И ГИНЕКОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КАРДИОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт по профилактика и контрол на вътреболничните инфекции
- Медицински стандарт "АЛЕРГОЛОГИЯ И КЛИНИЧНА ИМУНОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КОЗМЕТИЧНА (ЕСТЕТИЧНА) ХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт ТРАНСФУЗИОННА ХЕМАТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ"
- Медико-технически стандарт по ЗЪБОТЕХНИКА
- Медицински стандарт "ИМУНОЛОГИЧНА ПОДГОТОВКА ПРИ ТРАНСПЛАНТАЦИЯ НА ОРГАНИ, ТЪКАНИ И КЛЕТКИ"

- Медицински стандарт за ТРАНСПЛАНТАЦИЯ НА ОРГАНИ, ТЪКАНИ И КЛЕТКИ
- Медицински стандарт "АНЕСТЕЗИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ"
- Медицински стандарт "ПЕДИАТРИЯ"
- Медицински стандарт "ОБЩИ МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТИ ПО ХИРУРГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, ГРЪДНА ХИРУРГИЯ, КАРДИОХИРУРГИЯ, СЪДОВА ХИРУРГИЯ, ДЕТСКА ХИРУРГИЯ, ПЛАСТИЧНО-ВЪЗСТАНОВИТЕЛНА И ЕСТЕТИЧНА ХИРУРГИЯ И ЛИЦЕВО-ЧЕЛЮСТНА ХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт "НЕФРОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "ВИРУСОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "УРОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "ОБРАЗНА ДИАГНОСТИКА"
- Медицински стандарт "МЕДИЦИНСКА ОНКОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "РЕВМАТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "НЕРВНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "НЕОНАТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ"
- Медицински стандарт "ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ"
- Медицински стандарт "ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА"
- Медицински стандарт "АНЕСТЕЗИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ"
- Медицински стандарт "ДИАЛИЗНО ЛЕЧЕНИЕ"
- Медицински стандарт "ЛИЦЕВО-ЧЕЛЮСТНА ХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт "ГРЪДНА ХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт "ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "УШНО-НОСНО-ГЪРЛЕНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "НУКЛЕАРНА МЕДИЦИНА"
- Медицински стандарт "ОЧНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "КАРДИОХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт "МИКРОБИОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "МЕДИЦИНСКА ГЕНЕТИКА"
- Медицински стандарт "НЕВРОХИРУРГИЯ"

- Медицински стандарт "ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА ХЕМАТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КАРДИОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "ЛЪЧЕЛЕЧЕНИЕ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА ТОКСИКОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "СПЕШНА МЕДИЦИНА"
- Медицински стандарт "ПСИХИАТРИЯ"
- Медицински стандарт "ОРАЛНА ХИРУРГИЯ"
- Медицински стандарт "ДЕТСКА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА"
- Медицински стандарт "ОРТОДОНТИЯ"
- Медицински стандарт "ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА АЛЕРГОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА ИМУНОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "КЛИНИЧНА И ЛАБОРАТОРНА ИМУНОЛОГИЯ"
- Медицински стандарт "ОБЩА МЕДИЦИНСКА ПРАКТИКА"
- Медицински стандарт "АСИСТИРАНА РЕПРОДУКЦИЯ"

За целите на курса представлява интерес само историята на информационните медицински здравни стандарти в ВГ – по точно **“здравните информационни стандарти” у нас.**

Както е известно все още няма такива, макар че има няколко опита в посоката, всички с външно финансиране, които сега имат само историческа стойност. Информация за тях може да се намери на посочените адреси: <http://www.nchi.government.bg/ZIS.html>

<http://ncphp.government.bg/bg/struct/104-hranene-i-obshtestveno-sdrave.html>.

За справка, цитат от описанието–отчет на стартираният през 2002 г първи по рода си национален опит в областта за здравно-информационните стандарти:

“Проектът "Здравно-информационни стандарти" е част от големия проект "Реформата на здравния сектор", финансиран от Световна банка и Министерството на здравеопазването.

Компонентът "Документация и класификации" е разработен от екип на "Научно дружество по социална медицина, информатика и здравен мениджмънт". Изготвени бяха следните продукти:

1. Национален речник на здравни данни

2. Концептуален модел на здравната информация в България

3. Информационен стандарт за медицинско досие

3.1. Приложение: медицинското досие в системата "формуляри на първичната медицинска документация"

Компонентът "Информационни технологии и качество" е разработен от екип от консултанти от Международния институт по здравеопазване и здравно осигуряване.

Изготвени бяха следните продукти:

1. Електронно здравно досие - международни стандарти и функционална рамка

2. Местни указания за внедряване подробно описващи съобщенията, които ще се внедряват".

По подразбиране, в днешните условия опитът и резултатите от това финансиране (които не са популяризирани), не могат да се използват по организационни, технологични и експертни причини.

За голямата необходимост от създаване на такива стандарти, което ще позволи да се инвестира в процесите на интегриране на Информационните системи в здравеопазването, се обсъжда и публикува в специализираната преса, особено след приемането на Първата Национална програма за електронно здравеопазване - декември 2006 г от Министерския съвет <http://review.sagabg.net/snezhana-kovacheva-direkciya-elektronno-zdraveopaz.html>

За пълнота и като част от историята на проблема, по-долу следват резултатите от първия национален проект, както са публикувани на

<http://www.nchi.government.bg/ZIS.html>

Проектът „Здравно-информационни стандарти” е част от големия проект „Реформата на здравния сектор”, финансиран от Световна банка и Министерството на здравеопазването.

Екипът на Асоциацията за управление на здравна информация на Австралия (НИМАА) по Проекта „Здравно-информационни стандарти”, съвместно с работна група от български експерти, след проучване на ситуацията в страната и оценка на съществуващите стандарти, през 2002 г. е бил представен План за разработване на национални здравно-информационни стандарти.

За реализиране на предвидените в Плана дейности е предложено създаването на две групи от местни консултанти, които, съвместно с консултантите на НИМАА, да проучат и предложат стандарти и добра практика, идентифицирани в плана, работейки по два компонента на Проекта:

Компонент „Документация и класификации” и

Компонент „Информационни технологии, качество и сигурност на информацията”.

След проведен конкурс през 2003 г. работата по Компонент „Документация и класификации” беше възложена с договор на екип от консултанти, предложен от Сдружение „Научно дружество по социална медицина, информатика и здравен мениджмънт”, а по Компонент „Информационни технологии и качество” – на екип от консултанти от **Международния институт по здравеопазване и здравно осигуряване.**

Основните задачи на екипите бяха след анализи на съществуващата ситуация да се разработят следните продукти:

Концептуален модел на здравна информация;

Първа версия на Национален речник на данни;

Проект на стандарт за здравно досие (в извънболничната и болничната помощ);

Насоки за конфиденциалност и сигурност на здравните данни; и
Насоки за обмен и отчитане на данни между лечебните заведения и институции в здравеопазването.

Работата на екипите от консултанти беше наблюдавана и контролирана от Работна група, назначена от Министъра на здравеопазването със Заповед №ЗУП 24.3-01-57/28.10.2002 г. Работната група обсъждаше представените доклади на експертите от НИМАА, НДСМИЗМ и МИЗЗО (съгласно утвърдените от МЗ и Световна банка задания), подпомагаше и координираше работата на екипите.

В изпълнение на договора експертите на Научното дружество за социална медицина, информатика и здравен мениджмънт представиха следните доклади:

Характеристики и съдържание на информационните системи в здравеопазването
Анализ на настоящото състояние на документацията в здравеопазването в Р България

Преглед на класификациите, номенклатурите и индикаторите, използвани в системата за здравна информация

Концептуален модел на здравната информация в България

Национален речник на здравни данни, България

Информационен стандарт за здравно досие.

Проектът беше предоставен от Работната група на всички национални консултанти. Направените от тях предложения и коментари бяха съобразени при изготвянето на окончателния вариант на Проекта за информационен стандарт за здравно досие.

В изпълнение на договора експертите на **Международния институт за здравеопазване и здравно осигуряване** представиха следните доклади:

Информационни технологии – анализ на настоящото състояние

Качество и сигурност на информацията – анализ на настоящото състояние

Информационни технологии – инструкции по прилагането в Република България с подробно описание на импортираните съобщения

Качество и сигурност на информацията – Насоки за здравните институции за прилагане на законодателството, свързано с неприкосновеността и защитата от личните данни

Качество и сигурност на информацията – Спазване на новите закони за защита на личните данни в българския сектор „Здравеопазване”

Като има предвид:

Състоянието на информационното осигуряване в системата на здравеопазването на базата на извършените в рамките на Проекта „Здравно-информационни стандарти” проучвания и анализи,

Отговорностите, свързани с хармонизирането на здравната информация с тази на страните-членки на ЕС,

Отговорностите, свързани с реализирането на политиката на ЕС, СЗО и Р България за развитие на електронното здравеопазване,

Необходимостта от продължаване и разширяване на работата по развитие на информационните стандарти и тяхното въвеждане в Р България, като основа за изпълнение на тези отговорности

Работната група предложи:

Към министъра на здравеопазването да се създаде Консултативен съвет по Електронно здравеопазване (здравно-информационни стандарти). Би било целесъобразно в този Съвет да се включат представители на всички институции, които имат отношение към тези проблеми (НЦЗИ, НЗОК, НОИ, НСИ, Министерство на труда и социалната политика, на МРРБ (дирекция ГРАО), Главно управление на архивите и

др.).

Да се вземе решение за експериментално използване на предложението Проект за стандарт за медицинско досие в едно или две лечебни заведения, за да могат да се проверят в практиката формулярите-образци и технологията на работа, и да се отстранят евентуални недостатъци.

Да се утвърди Националният речник за здравни данни като авторитетен източник на дефиниции на здравни данни в цялата здравна система.

Да се приеме HL7 като стандарт за обмен на медицинска информация по електронен път, т.е. като задължително изискване за софтуерните продукти, които участват в електронния обмен на медицинска информация в здравеопазването.

МЗ да създаде специализирано звено, което да оценява и сертифицира софтуерните продукти, предназначени за здравеопазването по отношение на сигурност на информацията, спазване на стандартите за медицинска информация и електронния обмен на медицинска информация.

В днешно време се констатира следното:

“В България не са приети голяма част от европейските здравно-информационни стандарти, а тези, които са приети, не са преведени на български език. За съжаление приложението на здравно-информационните стандарти в практиката е невъзможно, поради липсата на български номенклатурни списъци, които са неразделна част от здравно-информационните стандарти. Така например липсват кодировките на лекарствата (на ниво търговско наименование), одобрени за употреба в България, липсва номенклатура и кодове на всички лабораторни изследвания. Кодировка на медицинските консумативи и изделия пък е задача, с която на този етап никой не се е заел. В същото време съществуващите списъци са негодни за употреба поради тяхната неактуалност и непълнота. Така например УИН (универсален идентификационен номер) кодовете на лекарите съдържат в себе си код на региона, в който практикува лекарят и ако той си смени местоработата неговия УИН код не се променя. В УИН кода не се съдържа информация за специалността на лекаря, а тази информация е нужна за обработка на болничните искове например. Приемането на здравно-информационните стандарти и номенклатурите към тях се явява стратегическа задача по пътя към внедряването на здравно-информационните системи в практиката.”

“Здравно-информационните стандарти и номенклатури - стратегическа важност при внедряване и интегриране на здравно-информационни системи”, Яко Пилософ, директор „Развойни дейности”, Контракс

На посочения адрес има данни за реално стартирал нов национален проект, с краен срок 2013 г.

<http://umispublic.minfin.bg/srchProjectInfo.aspx?org=beneficient&id=50298>

Номер на проект от ИСУН:	BG051PO001-6.2.08-0001-C0001
Номер на проект:	---
Наименование:	БаЗИС – База за здравно-информационна система
Бенефициент:	<u>Министерство на здравеопазването</u>

Целите, които трябва да постигне модернизацията на здравеопазването, са:

- ✓ въвеждане на телемедицина като възможност за равен достъп до специализирана здравна помощ
- ✓ подкрепа за мобилността на гражданите (свободен достъп до здравни услуги в рамките на ЕС чрез електронна здравна карта)

- ✓ поставяне на пациента в центъра на здравната система чрез по-добрата му информираност и достъпа му до качествени здравни услуги.

Това са приоритетите формулирани от шведското председателство на ЕС и конкретно сътрудничество в електронното здравеопазване.

Моментно състояние на електронното управление в България

Основните стратегически документи, които се поставят като приоритет на електронното управление, са:

1. Програмата на правителството за европейско развитие на България 2009-2013г.
2. Декларация на министрите, отговорни за политиките по електронно правителство на Европейския съюз приета през 2009г. в Малмьо.

3. Лисабонската стратегия. За развитието на този приоритет е дефинирана Концепция за електронно управление в България 2010-2015 година, която се основава на принципите на доброто управление.

4. Програма ISA 2010-2015 (наследник на IDA-1, IDA-2, IDABS).

Стратегически цели (eHealth) на министрите на здравеопазването на страните-членки на Европейския съюз са посветени на три основни цели, които трябва да бъдат постигнати в полза на гражданите и на Европейския съюз като цяло, а те са:

- (а).Използване на електронни здравни карти
- (б).Предоставяне на здравни услуги он-лайн
- (в).Изграждане на европейски информационни мрежи в областта на здравеопазването

Основни задачи :

А)Интеграция на информационните системи – съдба и грижливо отношение към наличната и произвеждана в динамичен порядък медицинска информация , както и към специализираните данни, които описват:

- компютърна и електромедицинска техника
- информационни системи в здравеопазването
- мрежи, комуникации и достъп до интернет
- ИТ грамотност и обучение на медицинския персонал
- използване на консултантски услуги – вече и дистанционни и виртуални

Б)Оперативна съвместимост - отворени стандарти за технологични решения

- прилагане на бизнес модели при внедряването в здравеопазването – здравния мениджмънт и маркетинг да се основават на доказателства – т.е. да станат научни

*Тази лекция е част от курса MEDM 620 “Стандарти при експлоатация на МИС” в НБУ, Магистърска Програма “Регламенти и стандарти в медицината”
Лектор – проф. д-р Ж. Винарова, д-р м.н. ©*